

T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

#**MİLLİ**
TEKNOLOJİ
HAMLESİ

Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı

ÇİFTELER İLÇE RAPORU

bebka.org.tr

Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı (BEBKA)
Eskişehir Yatırım Destek Ofisi

Ertuğrulgazi Mh. Damlalar Sk. No: 28
Zeno İş Merkezi Kat/4 Daire/27 BEBKA
Tepebaşı / Eskişehir
Telefon: 0224 211 13 27 / 2000
Faks: 0224 231 31 24
Web: www.investeskisehir.gov.tr

Hazırlayanlar

Güliz ÜNAL, Koordinatör, Eskişehir Yatırım Destek Ofisi
Burak Canbulat, Uzman, Eskişehir Yatırım Destek Ofisi
Fatih Aydın, Uzman, Eskişehir Yatırım Destek Ofisi
Nigah Tunca, Uzman, Eskişehir Yatırım Destek Ofisi
Seyfettin KACIR, Uzman, Eskişehir Yatırım Destek Ofisi

© BEBKA tarafından hazırlanmış ve yayımlanmıştır.
Özel ve tüzel kişiler tarafından izinsiz çoğaltılamaz, dağıtılamaz ve satılamaz.
Kaynak gösterilerek kullanılabilir.

Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı (BEBKA)
2023

RAPORUN KAPSAMI

Bu rapor, kalkınma göstergelerinin ilçe düzeyinde takibi amacıyla Eskişehir ili Çifteler ilçesine ilişkin doğal, sosyal ve ekonomik bileşenler yönünden değerlendirmeleri kapsamakta olup; ilçe, il ve bölge düzeyinde yürütülecek araştırma, analiz, strateji ve planlama çalışmalarına bütüncül bir kaynak oluşturması ve Ajans desteklerini yönlendirmesi amacıyla Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı koordinasyonunda faaliyet gösteren Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı tarafından hazırlanmıştır.

HAKLAR BEYANI

Bu rapor, yalnızca ilgililere genel rehberlik etmesi amacıyla hazırlanmıştır. Raporunda yer alan bilgi ve analizler raporun hazırlandığı zaman diliminde doğru ve güvenilir olduğuna inanılan kaynaklar ve bilgiler kullanılarak, yararlanıcıları yönlendirme ve bilgilendirme amaçlı olarak yazılmıştır. Raporundaki bilgilerin değerlendirilmesi ve kullanılması sorumluluğu, doğrudan veya dolaylı olarak, bu rapora dayanarak karar veren şahıs ve kurumlara aittir. Bu rapordaki bilgilere dayanarak bir eylemde bulunan, eylemde bulunmayan veya karar alan kimselere karşı Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı sorumlu tutulamaz.

Bu raporun tüm hakları Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansına aittir. Raporunda yer alan görseller ile bilgiler telif hakkına tabi olabileceğinden, her ne koşulda olursa olsun, bu rapor hizmet gördüğü çerçevenin dışında kullanılamaz. Bu nedenle; Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı'nın yazılı onayı olmadan raporun içeriği kısmen veya tamamen kopyalanamaz, elektronik, mekanik veya benzeri bir araçla herhangi bir şekilde basılamaz, çoğaltılamaz, fotokopi veya teksir edilemez, dağıtılamaz, kaynak gösterilmeden iktibas edilemez.

YÖNETİCİ ÖZETİ

TR41 bölgesi; sanayi alanındaki yüksek gücü ve kapasitesinin yanı sıra, orman ve su varlıkları, bitki örtüsü ve tarımsal çeşitlilik ile birlikte tarihi ve kültürel değerler bakımından da önemli bir potansiyele sahiptir. Kırsalda tarım ve hayvancılık faaliyetlerine ek olarak, çıkan ürünlerin işlenmesi, marka-tescil faaliyetleri, eko-turizm, kentten kıra dönüş gibi birçok çalışma ile turizm tanıtımında bölge zenginlikleri doğrultusunda kültür, doğa, tarih, sağlık alanlarında faaliyetler bölgemizde aktif şekilde yürütülmektedir.

Kırsal kalkınma alanında öncelikli ihtiyaç alanlarının tespitine yönelik çalışmalar yapılması, yerel değerlerin yaşatılması amacıyla marka ve ticari değeri olabilecek ürünlerin kapasite geliştirici faaliyetlerle üretiminin desteklenmesi, kırsalda yenilikçi uygulamaların yaygınlaştırılması ve verimliliğin artırılması, kırsal kalkınma ve turizm alanlarında ortak çalışma, iş birliği ve girişimcilik kültürünün geliştirilmesi, bölgenin kırsal değerleri ve turizm potansiyeli odağında markalaşmasının sağlanması, marka değerlerinin tanınırlığının artırılması ile bölgeye nitelikli ziyaretçi ve yatırımcı çekilmesi, turizmde ürün ve hizmet çeşitliliğinin sürdürülebilir turizm anlayışı çerçevesinde planlanması, yaygınlaştırılması ve tanıtılması, kırsalda üretilen tarımsal ve geleneksel ürünlerin katma değerinin ve pazarlama imkânlarının artırılması amacıyla bölgede gerçekleştirilen çalışmalara katkı sağlaması için BEBKA tarafından, Eskişehir merkez ilçeler hariç 12 ilçenin müdürlükleri, kaymakamlıkları, belediyeleri, üretici birlik/kooperatifleri, meslek odaları gibi birçok kurum/kuruluşla görüşmeler gerçekleştirilerek ve veri araştırması yapılarak ilçelerin mevcut durumunu, ihtiyaç ve potansiyel yatırım konuları ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	1
1. TARİH.....	1
2. İDARİ YAPI.....	1
3. DOĞAL YAPI.....	3
3.1. İklim.....	3
3.2. Bitki Örtüsü ve Arazi Kullanımı.....	3
3.2.1. Bitki Örtüsü.....	3
3.2.2. Arazi Kullanımı.....	3
4. SOSYAL YAPI.....	3
4.1. Nüfus ve Demografik Yapı.....	3
4.2. Gelişmişlik Düzeyi (SEGE).....	4
4.3. Eğitim.....	5
4.4. Sağlık.....	6
5. TURİZM ve KÜLTÜREL YAPI.....	6
6. ALTYAPI.....	6
6.1. Elektrik.....	6
6.2. Doğalgaz.....	7
7. EKONOMİK YAPI.....	7
7.1. İşgücü ve Sektörel Dağılımı.....	7
7.2. Tarım ve Hayvancılık.....	8
7.3. Sanayi.....	12
7.4. Küçük Sanayi Siteleri (KSS).....	12
8. GZFT (GÜÇLÜ, ZAYIF, FIRSAT VE TEHDİT) ANALİZİ.....	13
SONUÇ.....	14
KAYNAKÇA.....	15

TABLolar

Tablo 1	Çifteler İlçesinin Son Beş Yıldaki Cinsiyet Bazındaki Nüfus Sayıları.....	3
Tablo 2.	Sosyoekonomik Gelişmişlik (SEGE) Sıralaması (2022).....	4
Tablo 3.	Çifteler İlçesi Eğitim Verileri (2016-2020).....	5
Tablo 4.	Çifteler İlçesi Tarım Alanları Dağılımı (2016 - 2020) (Dekar).....	8
Tablo 5.	Çifteler İlçesi En Çok Üretilen Tarım Ürünleri (2016 – 2020) (Ton).....	8
Tablo 6.	Çifteler İlçesinde Öne Çıkan Meyve Üretim Miktarı ve Türkiye Payları (2019).....	9
Tablo 7.	Çifteler İlçesinde Öne Çıkan Sebze Üretim Miktarı ve Türkiye Payları (2019).....	9
Tablo 8.	Çifteler İlçesinde Öne Çıkan Tarla Bitkileri Üretim Miktarı ve Türkiye Payları (2019).....	10
Tablo 9.	Çifteler İlçesi Hayvancılık Verileri ve Türkiye Payları (2019).....	10
Tablo 10.	Çifteler İlçesinde Örtü Altı Sebze Üretim Miktarı ve Türkiye Payı (2019).....	10
Tablo 11.	Çifteler İlçesi Hayvansal Üretim Verileri ve Türkiye Payları (2019).....	11
Tablo 12.	Çifteler İlçesi Kooperatif ve Birlik Sayısı.....	11
Tablo 13.	Çifteler İlçesi Tarımsal Veriler.....	11
Tablo 14.	Çifteler İlçesi İl Ticaret Müdürlüğü Kapsamındaki Kooperatifler (2019).....	11
Tablo 15.	Çifteler İlçesi Arıcılık Verileri ve Türkiye Payı (2019).....	12
Tablo 16.	Çifteler İlçesinde Yer Alan Firma Sayısı.....	12
Tablo 17.	Çifteler İlçesi KSS Verileri.....	12

ŞEKİLLER

Şekil 1.	Şekil 1. Çifteler İlçesinin İl İçindeki Konumu ve İlçede Yer Alan Yerleşim Merkezleri.....	2
Şekil 2.	Corine 2018 Eskişehir İli Çifteler İlçesi Alan Kullanımı Verileri.....	3
Şekil 3.	SEGE 2022 İlçe Kademelenmeleri.....	5

GRAFİKLER

Grafik 1.	Çifteler İlçesi Nüfus Piramidi (2020).....	4
Grafik 2.	Çifteler İlçesi Elektrik Kullanımı (2014-2018).....	6
Grafik 3.	Çifteler İlçesi Doğalgaz Kullanımı (2016-2018).....	7
Grafik 4.	Çifteler İlçesi Sigortalı Çalışan Sayıları Dağılımı (2019).....	7

KISALTMALAR

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

İLÇENİN KÜNYESİ

İlçe Adı	Çifteler
İl Merkezine Uzaklık	66 km
Yüzölçümü	858 km ²
Bitki Örtüsü	Step ve bozkır
Nüfus Sayısı (2020)	14.925
Çalışma Çağındaki Nüfus Oranı (2023)	%72,24
Gelişmişlik Düzeyi (SEGE)	4. kademe
İlçede Üretimde Bulunan Sektörler	Gıda ürünlerinin imalatı, Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı, Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı
İlçede Öne Çıkan Sektör	Tarım
İlçede Öne Çıkan Tarım Ürünü	Şeker pancarı, yonca, buğday, kabak (çerezlik)
Organize Sanayi Bölgesi	-
Küçük Sanayi Sitesi	Var
İlçede Öne Çıkan Turizm Türü	Doğa Turizmi
Somut Kültürel Miras	Sakarya Başı (Sakarıbaşı), Çifteler Hamamı
Somut Olmayan Kültürel Miras	Oya Örücülüğü, Yorgancılık, Çorap Örücülüğü
ÇKS'ye Kayıtlı Çiftçi Sayısı	2.178
Doğalgaz Altyapısı	Var
Jeotermal Kaynak	-
Maden Rezervleri	-

Not: Raporda kullanılan veriler ve yayınlandığı yıllar baz alınarak hazırlanmıştır.

GİRİŞ

BEBKA tarafından TR41 bölgesinde kırsal kalkınma çalışmaları kapsamında 2010 yılından bugüne çeşitli araştırma çalışmaları ve destek programları ile bölgesel kalkınmaya öncülük edilmektedir. TR41 bölgesi illerinin mevcut durumunu ortaya koymak adına BEBKA tarafından çeşitli araştırma, analiz ve raporlama çalışmaları gerçekleştirilmektedir. Bu bağlamda Eskişehir ilinde kırsalda paydaşlarımız olan mahalli idareler, kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, kooperatifler, dernekler ve ilçenin kalkınmasında önde gelen taraflar ziyaret edilmiş ve yerinde incelemeler gerçekleştirilmiştir.

Kırsal kalkınma çalışmalarına atık oluşturması amaçlanan bu çalışma kapsamında Eskişehir'in kırsalda yer alan ilçelerinin tarihi, idari, sosyal, ekonomik ve kültürel yapısı ele alınmış ve güncel bilgiler ışığında mevcut durumları ortaya konulmuştur.

1. TARİH

Çifteler ilçe merkezine yerleşim M.S. 1500 yıllarında olmuştur. IV. Murat'ın 1635 yılında Revan Seferi menzilleri (durakları) anlatılırken İlçe merkezine uğradığı söylenir. 1795 yılında Konya Kozan'dan hareket eden Kozanoğlu'na, ÇİFTELİ denen bu yere gelir ve yerleşir. Bu dönemde adı ÇİFTLÜKÜ-HUMAYUN olur.

1921 yılı Mayıs ayı başlarında Kütahya üzerinden gelen Yunan kuvvetleri Çifteler'in kuzeyinde Kırkkız çalında karargah kurmuş burada istihkamlar yapmaya başlamıştır. 17 Eylül 1921 de II. süvari alayı tarafından Çifteler, Yunanlılardan kurtarılmıştır.

2. İDARİ YAPI

Çifteler, köy statüsünden 10.03.1954 tarih ve 8654 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 6321 Sayılı Kanunla ilçe statüsüne geçmiştir. İlçede 28 mahalle bulunmaktadır.

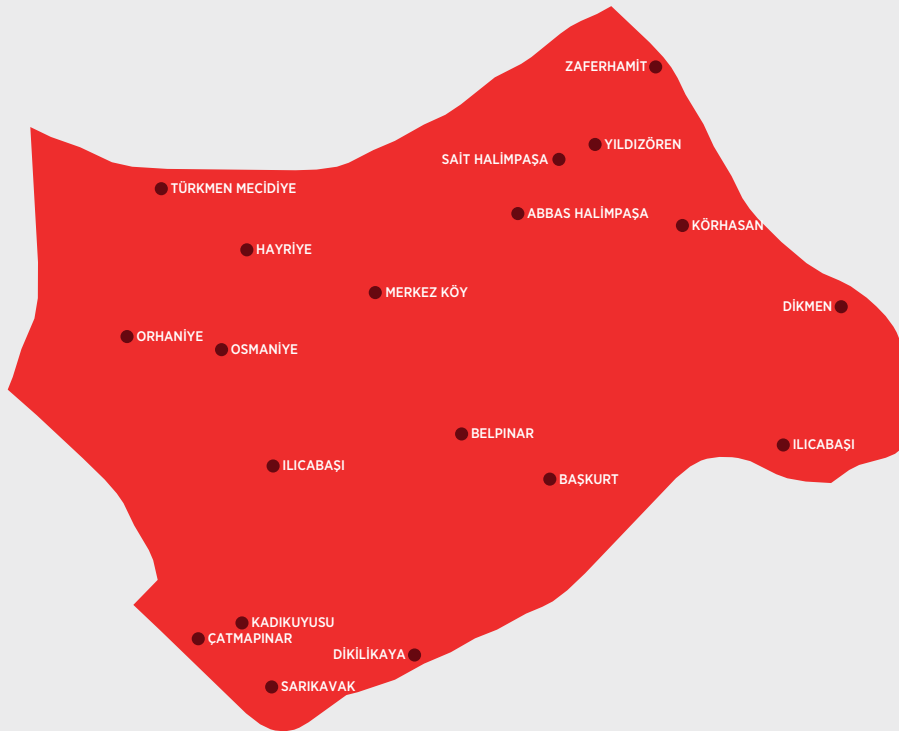
Kuzeyinde Mahmudiye, doğusunda Sivrihisar, batısında Seyitgazi ve Han ilçesi, güneyinde de Afyon ili bulunmaktadır.

- **İl Merkezine Uzaklık** : 66 km
- **Yüzölçümü** : 858 km²

İlçenin 1200 hektarı ormanlık alan olup, deniz seviyesinden yüksekliği rakım olarak ortalama 875 m'dir. İlçenin güneyinde küçük Türkmen dağlarının doğu uzantıları mevcut olup, kalan kısımları ovalıktır. Ovalık kısımlarda irili ufaklı tepeler bulunmaktadır. Sakarya suyu ilçe merkezinin 2.5 km güneydoğusunda yer alan Başkaya mevkiinden kaynaklanır. Ana kaynağın su sıcaklığı 19,5 °C derecedir. Sakaryabaşı'ndaki kaynaklar suni bir gölette toplandıktan sonra fiilen Sakarya Nehri başlamış olmaktadır.

Şekil 1. Çifteler İlçesinin İl İçindeki Konumu ve İlçede Yer Alan Yerleşim Merkezleri

3. DOĞAL YAPI

3.1. İklim

İlçede karasal iklim hüküm sürmektedir. Yazları kurak ve sıcak, kışları soğuk ve kuraktır. İlkbahar ve sonbahar serin ve yağışlı geçer. İklimle ilgili step ve bozkır iklim örtüsü görülür. Görülen en yüksek sıcaklık 35 °C; en düşük sıcaklık da -35 °C olmuştur.

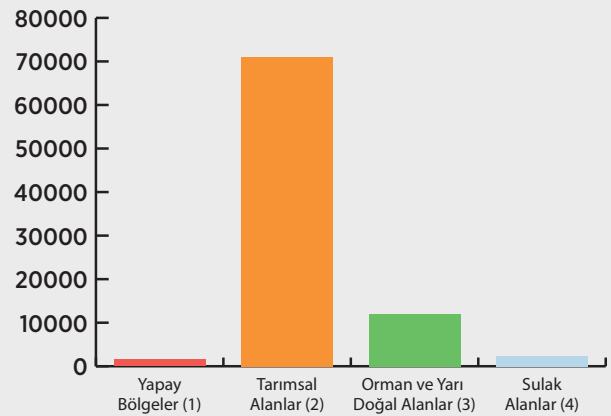
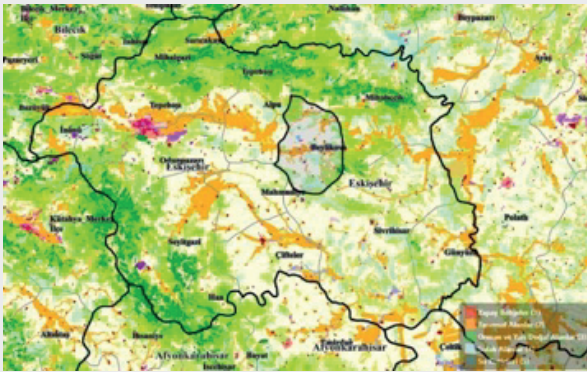
3.2. Bitki Örtüsü ve Arazi Kullanımı

3.2.1. Bitki Örtüsü

Çifteler ilçesinde bitki örtüsü genel olarak step bitki örtüsüdür.

3.2.2. Arazi Kullanımı

Şekil 2. Corine 2018 Eskişehir İli Çifteler İlçesi Alan Kullanımı Verileri

Kaynak: Tarım ve Orman Bakanlığı, 2020

4. SOSYAL YAPI

4.1. Nüfus ve Demografik Yapı

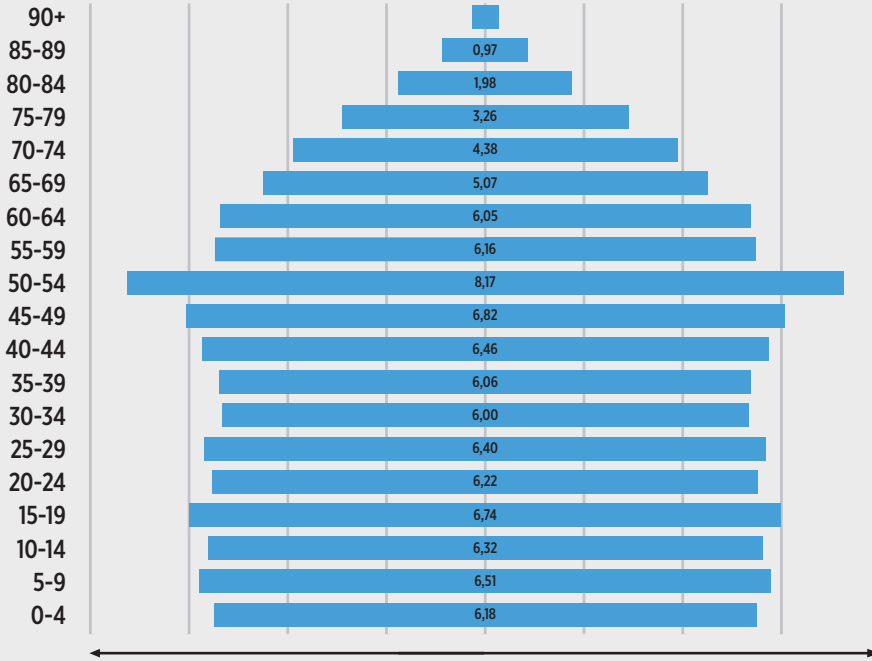
Tablo 1. Çifteler İlçesinin Son Beş Yıldaki Cinsiyet Bazındaki Nüfus Sayıları

Çifteler	Yıl/Cinsiyet	2016	2017	2018	2019	2020
	Erkek		7.647	7.481	7.527	7.499
Kadın		7.650	7.550	7.571	7.379	7.396
Toplam		15.297	15.031	15.098	14.878	14.925

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2021

Çifteler ilçesi nüfus piramidi incelendiğinde, ilçede %8,17 oranı ile 50-54 yaş arası nüfusun ilk sırada, %6,82 oranı ile 45-49 yaş arası nüfusun ikinci sırada ve %6,74 oranı ile 15-19 yaş arası nüfusun üçüncü sırada yer aldığı görülmektedir. Buna göre ilçede çalışma çağı nüfusunun 45 yaş üzerinde yoğunlaştığını söylemek mümkündür.

Grafik 1. Çifteler İlçesi Nüfus Piramidi (2020)

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2021

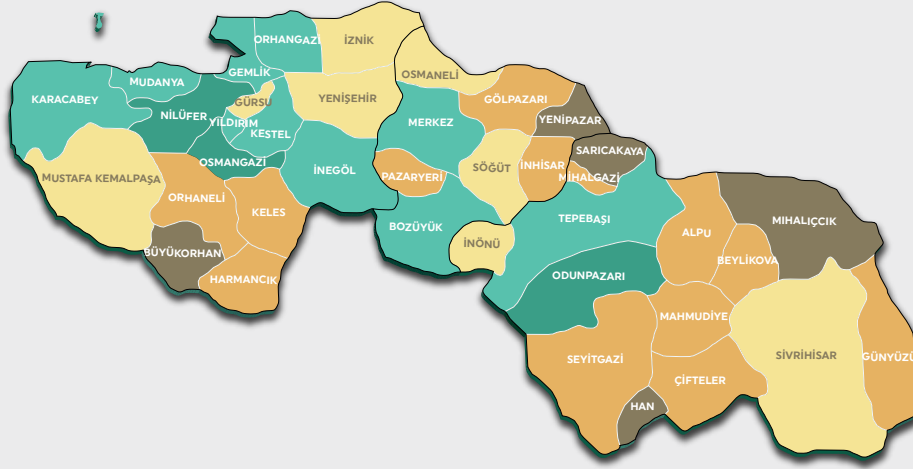
4.2. Gelişmişlik Düzeyi (SEGE)

Tablo 2. Sosyoekonomik Gelişmişlik (SEGE) Sıralaması (2022)

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Çifteler	437	5	-0,202	4

Kaynak: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2022

Şekil 3. SEGE 2022 İlçe Kademelenmeleri

TR41 İLÇE KADEMELENMESİ (SEGE-2022)

Kaynak: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2022

4.3. Eğitim

Tablo 3. Çifteler İlçesi Eğitim Verileri (2016-2020)

Okul Türü		Okul Öncesi	İlkokul	Ortaokul	Lise Genel	Lise Meslek
Veri Türü	Yıl					
Okul Sayısı	2016	1	10	4	1	4
	2020	2	9	5	1	4
Öğrenci Sayısı	2016	234	828	720	221	621
	2020	273	799	854	178	381
Öğretmen Sayısı	2016	7	74	62	20	67
	2020	8	67	80	21	67
Derslik Sayısı	2016	5	70	44	16	36
	2020	7	71	49	16	37

Kaynak: Eskişehir İl Millî Eğitim Müdürlüğü, 2021

- İlköğretimde derslik başına öğrenci sayısı (2020) : 11
- Ortaöğretimde derslik başına öğrenci sayısı (2020) : 17
- İlköğretimde öğretmen başına öğrenci sayısı (2020) : 12
- Ortaöğretimde öğretmen başına öğrenci sayısı (2020) : 11
- Okuryazarlık Oranı (2019) : %96,30

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı koordinasyonunda Türkiye'deki ilçeler arasındaki hizmet ağlarını inceleyen ve analiz eden YER-SİS 2021 yılı çalışması neticesinde ortaya çıkan verilere göre yükseköğretim için Çifteler'den sırasıyla Eskişehir, Afyonkarahisar ve Konya tercih edilmektedir. Ortaöğretim için ise Çifteler'den sırasıyla Eskişehir, Eskişehir ilçeleri Sivrihisar ve Mahmutiye tercih edilmektedir. Aynı zamanda ortaöğretim hizmeti için Çifteler'i sırasıyla Mahmutiye, Han ve Seyitgazi tercih etmektedir.¹

4.4. Sağlık

- Hastane sayısı : 1
- Yatak sayısı : 42
- Aile hekimliği birim sayısı : 5
- Hekim sayısı : 17
- Diş hekimi sayısı : 1
- Diğer sağlık personel sayısı (Eczacı, hemşire, ebe) : 69

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı koordinasyonunda Türkiye'deki ilçeler arasındaki hizmet ağlarını inceleyen ve analiz eden YER-SİS 2021 yılı çalışması neticesinde ortaya çıkan verilere göre sağlık hizmeti için Çifteler'den sırasıyla Eskişehir, İstanbul ve Ankara tercih edilmektedir. Aynı zamanda Han ve Mahmudiye ilçeleri ise sağlık hizmeti için Çifteler'i tercih etmektedir.²

5. TURİZM ve KÜLTÜREL YAPI

İlçede Öne Çıkan Turizm Türü

Destinasyonlar/Kültür ve Turizm Varlıkları

Somut Olmayan Kültürel Miras

İlçe Bazında Belediye Belgeli Konaklama Tesisleri Sayısı (2019)

İlçe Bazında Konaklama Verileri (Doluluk Oranı, 2019)³

İlçe Bazında Konaklama Verileri (Ortalama Kalış Süresi, 2019)⁴

: Doğa Turizmi

: Sakarya Başı (Sakarıbaşı), Çifteler Hamamı

: Oya Örücülüğü, Yorgancılık, Çorap Örücülüğü

: 1

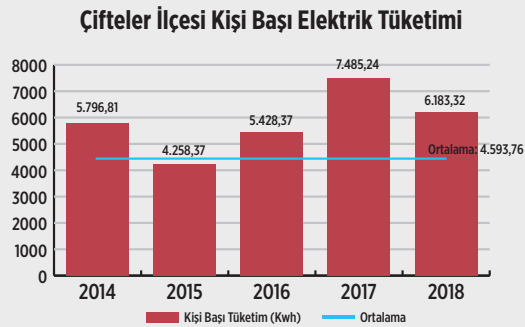
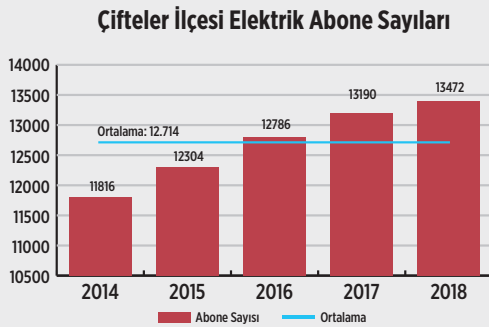
: %52,17

: 12,15

6. ALTYAPI

6.1. Elektrik

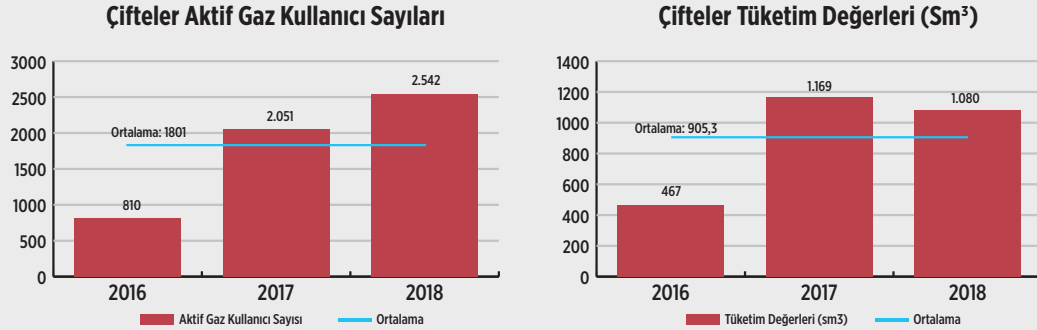
Grafik 2. Çifteler İlçesi Elektrik Kullanımı (2014-2018)

Kaynak: Osmangazi Elektrik Dağıtım A.Ş., 2020

6.2. Doğalgaz

Grifik 3. Çifteler İlçesi Doğalgaz Kullanımı (2016-2018)

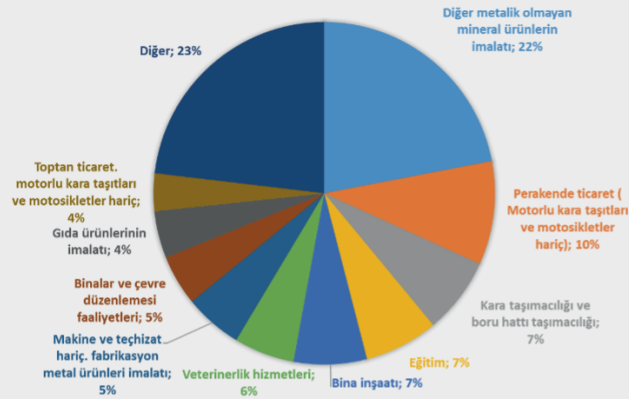
Kaynak: Esgaz Eskişehir Doğalgaz Dağıtım A.Ş., 2020

7. EKONOMİK YAPI

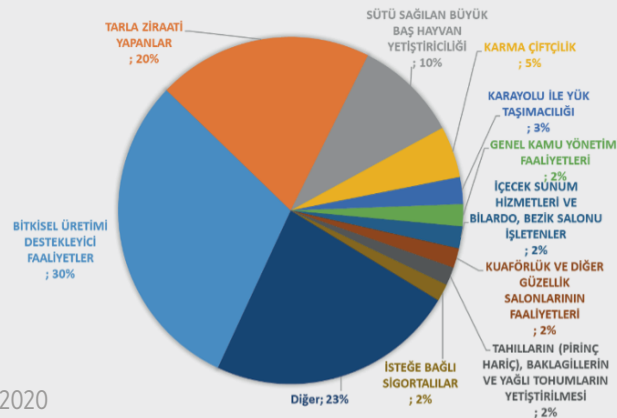
7.1. İşgücü ve Sektörel Dağılımı

Grifik 4. Çifteler İlçesi Sigortalı Çalışan Sayıları Dağılımı (2019)

Çifteler İlçesi 4A Sigortalı Çalışan Sayısı Dağılımı (2019)

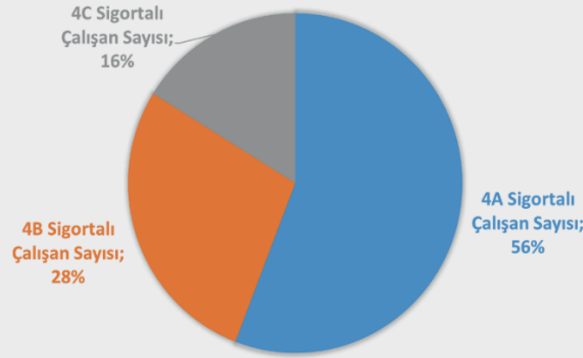

Çifteler İlçesi 4B Sigortalı Çalışan Sayısı Dağılımı (2019)

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu, 2020

Çifteler İlçesi Sigortalı Çalışan Sayısı Dağılımı (2019)

7.2. Tarım ve Hayvancılık

Tablo 4. Çifteler İlçesi Tarım Alanları Dağılımı (2016 - 2020) (Dekar)

Tarım Alanı / Yıl	2016	2017	2018	2019	2020
Meyveler, İçecek ve Baharat Bitkileri Alanı	587	933	2.000	2.000	2.093
Nadas Alanı	156.942	159.126	177.423	157.429	150.647
Sebze Alanı	16.934	14.777	19.315	15.869	16.749
Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünlerin	450.762	437.713	415.650	445.093	426.593
Plastik Sera	-	21	21	21	21

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2021

Tablo 5. Çifteler İlçesi En Çok Üretilen Tarım Ürünleri (2016 - 2020) (Ton)

Beylikova									
2016		2017		2018		2019		2020	
Meyveler	Üretim (Ton)	Meyveler	Üretim (Ton)	Meyveler	Üretim (Ton)	Meyveler	Üretim (Ton)	Meyveler	Üretim (Ton)
Vişne	77	Vişne	77	Vişne	74	Elma (Diğer)	1.509	Elma (Diğer)	7.934
Elma (Starking)	31	Elma (Starking)	31	Elma (Starking)	31	Elma (Granny Smith)	280	Elma (Granny Smith)	1.980
Zerdali	29	Zerdali	29	Zerdali	29	Armut	161	Vişne	182
Sofralık Üzüm (Çekirdekli)	18	Sofralık Üzüm (Çekirdekli)	18	Kiraz	17	Vişne	74	Armut	167
Sebzeler	Üretim (Ton)	Sebzeler	Üretim (Ton)	Sebzeler	Üretim (Ton)	Sebzeler	Üretim (Ton)	Sebzeler	Üretim (Ton)
Soğan (Kuru)	4.530	Soğan (Kuru)	7.034	Soğan (Kuru)	8.320	Soğan (Kuru)	6.822	Soğan (Kuru)	6.648

Karpuz	3.000	Kavun	1.600	Kabak (Çerezlik)	1.705	Kabak (Çerezlik)	1.353	Kavun	1.350
Kavun	3.000	Kabak (Çerezlik)	1.123	Kavun	1.400	Kavun	1.200	Kabak (Çerezlik)	1.350
Bal Kabağı	1.488	Domates (Sofralık)	1.087	Karpuz	400	Bezelye (Taze)	1.150	Domates (Sofralık)	1.034
Tarla Bitkileri	Üretim	Meyveler	Üretim (Ton)	Meyveler	Üretim (Ton)	Meyveler	Üretim (Ton)	Meyveler	Üretim (Ton)
Şeker Pancarı	291.427	Şeker Pancarı	282.453	Şeker Pancarı	324.175	Şeker Pancarı	356.222	Şeker Pancarı	418.731
Buğday (Durum Buğdayı Hariç)	64.591	Buğday (Durum Buğdayı Hariç)	68.052	Buğday (Durum Buğdayı Hariç)	58.603	Buğday (Durum Buğdayı Hariç)	59.657	Yonca (Yeşilot)	57.000
Arpa (Diğer)	41.678	Arpa (Diğer)	27.609	Yonca (Yeşilot)	26.950	Yonca (Yeşilot)	42.240	Buğday (Durum Buğdayı Hariç)	55.597
Yonca (Yeşilot)	20.842	Yonca (Yeşilot)	24.271	Arpa (Diğer)	23.770	Mısır (Slaj)	28.200	Mısır	26.436

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2021

Tablo 6. Çifteler İlçesinde Öne Çıkan Meyve Üretim Miktarı ve Türkiye Payları (2019)

Meyve Adı	Üretim Miktarı (Ton)	Türkiye Üretimindeki Payı (%)
Elma (Granny Smith)	280	0,18
Zerdali	31	0,18
Elma (Diğer)	1.509	0,14
Vişne	74	0,04
Armut	161	0,03

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2021

Tablo 7. Çifteler İlçesinde Öne Çıkan Sebze Üretim Miktarı ve Türkiye Payları (2019)

Sebze Adı	Üretim Miktarı (Ton)	Türkiye Üretimindeki Payı (%)
Kabak (Çerezlik)	1.353	2,69
Bezelye (Taze)	1.150	1,17
Soğan (Kuru)	6.822	0,31
Kavun	1.200	0,07
Bal Kabağı	45	0,05
Domates (Sofralık)	1.040	0,01

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2021

Tablo 8. Çifteler İlçesinde Öne Çıkan Tarla Bitkileri Üretim Miktarı ve Türkiye Payları (2019)

Bitki Adı	Üretim Miktarı (Ton)	Türkiye Üretimindeki Payı (%)
Şeker Pancarı Tohumları	355	16,63
Şeker Pancarı	356.222	1,97
Darı	46	0,97
Patates (Tatlı Patates Hariç)	22.738	0,46
Buğday (Durum Buğdayı Hariç)	59.657	0,38
Ayçiçeği Tohumu (Yağlık)	7.142	0,37
Yulaf	883	0,33
Arpa (Diğer)	23.458	0,33
Mısır	17.519	0,29
Yonca (Yeşilot)	42.240	0,24
Triticale	264	0,12
Mısır (Slaj)	28.200	0,11
Bezelye (Yemlik)	300	0,11
Fiğ (Macar) (Yeşil Ot)	1.080	0,11

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2021

Tablo 9. Çifteler İlçesi Hayvancılık Verileri ve Türkiye Payları (2019)

Hayvan Sayıları	Baş (Adet)	Türkiye Üretimindeki Payı (%)
Katır ve Eşek	333	0,21
Koyun ve Keçi	87.549	0,18
Ördek ve Beç Tavuğu	354	0,07
Kaz	645	0,06
At	35	0,03
Büyükbaş Hayvan	5.658	0,03
Hindi	780	0,02
Yumurta Tavuğu Sayısı	11.222	0,01

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2021

Tablo 10. Çifteler İlçesinde Örtü Altı Sebze Üretim Miktarı ve Türkiye Payı (2019)

Sera Türü	Sebze Adı	Üretim Miktarı	Sayı
Plastik Sera	Domates (Sofralık)	840	0,03

Kaynak: Eskişehir İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2020

Tablo 11. Çifteler İlçesi Hayvansal Üretim Verileri ve Türkiye Payları (2019)

Hayvansal Üretim	Üretim Miktarı (Ton)	Türkiye Üretimindeki Payı (%)
Yapağı (Merinos)	133,14	1,41%
Koyun Sütü (Merinos, İşlenmemiş)	857,30	1,1
Yapağı (Yerli Ve Diğerleri)	94,40	0,15
Koyun Sütü (Yerli ve Diğerleri, İşlenmemiş)	1.711,22	0,12
Manda Sütü (Yerli)	91,42	0,12
Sığır Sütü (Kültür) (Manda Sütü Hariç)	6.071,33	0,05
Keçi Kılı	2,16	0,04
Keçi Sütü (Kıl Keçisi ve Diğerleri, İşlenmemiş)	128,76	0,02
Sığır Sütü (Kültür Melezi) (Manda Sütü Hariç)	1.658,04	0,02
Balmumu (Arı)	0,61	0,02
Sığır Sütü (Yerli) (Manda Sütü Hariç)	45,41	0,01

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2021

Tablo 12. Çifteler İlçesi Kooperatif ve Birlik Sayısı

Kooperatif / Birlik	Sayı
Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	3
Sulama Kooperatifi	5

Kaynak: Eskişehir İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2020

Tablo 13. Çifteler İlçesi Tarımsal Veriler

Tarımsal Veriler / Yıllar	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Çiftçi Kayıt Sistemine Kayıtlı Ekilen Alan (Dekar)	433.189	436.722	436.793	441.482	439.242	442.316
Toplam Çiftçi Sayısı	4.920	4.850	4.799	4.750	4.725	4.708
ÇKS'ye Kayıtlı Çiftçi Sayısı	2.546	2.411	2.377	2.305	2.203	2.178
ÇKS'ye Kayıtlı Olmayan Çiftçi Sayısı	2.374	2.439	2.422	2.445	2.522	2.530

Kaynak: Eskişehir İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2020

Tablo 14. Çifteler İlçesi İl Ticaret Müdürlüğü Kapsamındaki Kooperatifler (2019)

Kooperatif Türü	Kooperatif Adı
Tüketim Kooperatifi	Çifteler Halk Tüketim Kooperatifi

Kaynak: Eskişehir Ticaret İl Müdürlüğü, 2020

Tablo 15. Çifteler İlçesi Arıcılık Verileri ve Türkiye Payı (2019)

İşletme Sayısı	Eski Tip Kovan Sayısı	Yeni Tip Kovan Sayısı	Toplam Kovan Sayısı	Bal Üretimi (Ton)	Türkiye Üretimindeki Payı (%)
14	80	1.443	1.523	9,2	0,01

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2021

7.3. Sanayi

İlçedeki Sanayi Sektörleri:

- Gıda ürünlerinin imalatı,
- Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı,
- Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı

Tablo 16. Çifteler İlçesinde Yer Alan Firma Sayısı

Firma Sayısı:	7
Kapasite Raporu Sayısı:	7
Toplam Çalışan Sayısı:	479
Toplam Açık Alan (m2):	395.187
Toplam Kapalı Alan (m2):	55.628

Kaynak: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, 2021

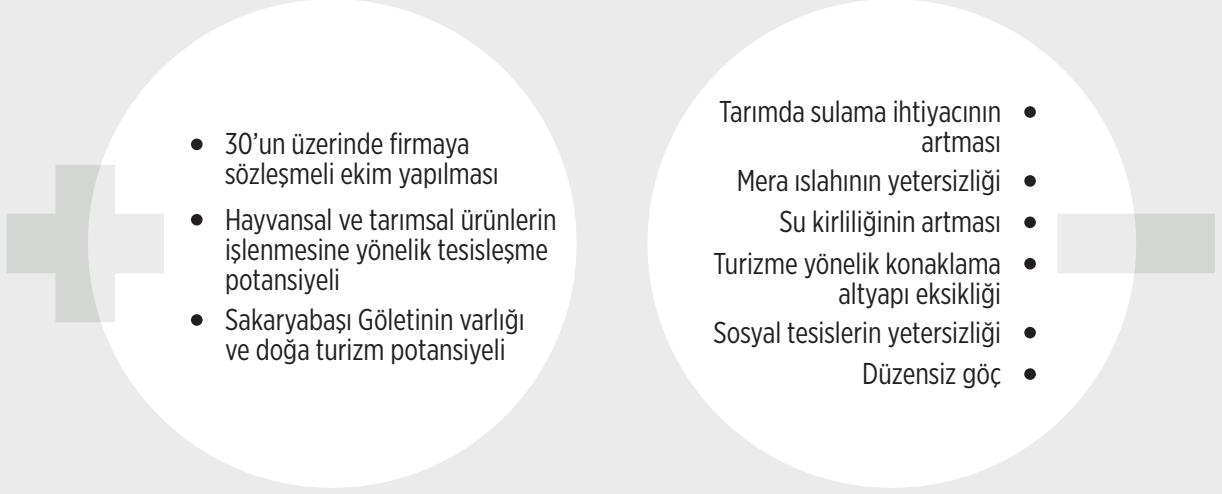
7.4. Küçük Sanayi Siteleri (KSS)

Tablo 17. Çifteler İlçesi KSS Verileri

Sanayi Sitesi Adı	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)	Çalışan Sayısı	İlçe
Çifteler	155	70	85	45	110	Çifteler

Kaynak: Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü, 2020

8. GZFT (GÜÇLÜ, ZAYIF, FIRSAT VE TEHDİT) ANALİZİ

Güçlü Yönler ve Fırsatlar

- Sözleşmeli ekim yöntemi ilçede üretilen tarım ürünlerinin kalitesini ve ilçenin tarım ürünleri açısından rekabet gücünü artırmaktadır.
- Hayvansal ve tarımsal ürünlerin işlenerek katma değerli hale getirilmesi konusunda ilçenin potansiyeli mevcuttur.
- İlçenin doğal güzellikleri turizm açısından önemli potansiyele sahiptir.

Zayıf Yönler ve Tehditler

- İklim değişikliği ve yetersiz su kaynağı tarımda sulama ihtiyacını artırmaktadır. Bu sebeple katma değerli fakat suya ihtiyaç duyan bitkilerin üretiminde azalma olmaktadır.
- Meraların yeterince verimli kullanılmaması veya sürdürülebilir bir şekilde yönetilememesinden dolayı hayvancılığın gelişmesi güçleşmektedir.
- Vahşi depolama, endüstriyel ve evsel atıksular Sakarya Nehri'nde su kirliliğine yol açmaktadır.
- Doğa turizmi açısından potansiyeli olan ilçenin konaklamaya yönelik altyapı eksikliği bulunmaktadır. Çadır ve kamp alanları oluşturulabilir, ev pansiyonculuğu geliştirilebilir ve butik otel yatırımı yapılabilir.
- Yetersiz istihdam alanı, sosyal tesislerin yetersiz olması, eğitim imkanlarının sınırlı olması ve ulaşım imkanlarının sınırlı olması genç nüfusun göç etmesinde etkili olmaktadır.

SONUÇ

Yapılan araştırmalar ve ilçe ziyaretlerinde gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda ortaya çıkan geliştirilmesi gereken alanlar ve ilçenin dinamiklerine bakıldığında Eskişehir'in tarımsal üretim bakımından önemli ilçeleri arasında yer alan ifteler, erezlik kabak çekirdeği ve şeker pancarı ile öne çıkmaktadır. Kabak ekirdeği ve patates sözleşmeli üretim kapsamında özel sektöre satılmaktadır. Yaklaşık 35 adet firmaya sözleşmeli üretim yapılmaktadır.

İlçe genelinde derin su kuyusu açarak tarımda sulamanın artırılması sağlanmaya çalışılmaktadır. Bu bağlamda ilerleyen yıllarda kaynakları etkin ve verimli kullanmak adına damla sulama yönteminin suya ihtiyaç duyan tüm tarım ürünlerin yetiştirilmesinde tercih edilmesi için iftlerin teşvik edilmesi sağlanabilir. Ayrıca tarımsal üretimlerin depolama kapasitesinin artırılmasına yönelik çalışmalar yapılabilir.

Ata tohumunun veriminin düşük olmasından dolayı ilçe genelinde sertifikalı tohum tercih edilmektedir.

İlçede hayvancılık konusunda meraların verimini artırmak üzere ıslahı ve mevcut işletmelerin restore edilmesiyle hayvancılığın gelişimi sağlanabilir.

Sakaryabaşı Göleti'nin su kirliliğini önlemeye ve evre düzenlenmesini iyileştirmeye yönelik çalışmalar yapılabilir. Aynı zamanda bentin de yenilenmesi ve suyun muhafazası sağlanabilir.

Tarımsal rgtlenme kapsamında kurulmuş yapıların etkinliği, verimliliği ve faaliyetlerinin iyileştirilmesi sağlanabilir.

Turizm faaliyetlerini destekleyecek nitelikte konaklama ihtiyaını karşılayacak tesisleşmenin oluşması sağlanabilir.

İlçede eğitime erişim konusunda herhangi bir problem bulunmamakla birlikte öğrencilerin konaklayabileceği yapıların oluşturulması eğitimdeki kaliteyi artırabilir. Aynı zamanda sağlık hizmetlerine erişim konusunda da bir problem bulunmadığı tespit edilmiştir. Sosyal tesis, bakım merkezi, gençlik merkezi vb. sosyal hizmet sağlayan tesis yatırımları yapılarak bakıma muhtaç ve dezavantajlı grupların ihtiyaçları karşılanabilir. Bu konuda yaşanan eksiklikler ilçeden g de tetiklemektedir.

Atıkların bertarafı konusunda çalışmalar yapılarak tarımsal üretim verimliliği artırılabilir. Geç donu yaşanma riski yüksek olduğu için uzun süreli bitkilerin ekilmesi zorlaşmaktadır. Buna göre yol gösterici ürün planlaması yapılabilir.

İlçede internet altyapısının geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılabilir.

İlçede dondurulmuş balık tesisi, kızartma patates tesisi, mezbaha, süt ürünleri işleme, hayvan pazarı, kuruyemiş paketlemeye yönelik tesisleşme ilçedeki mevcut gelir kaynaklarını çeşitlendirebilir, istihdama katkı sağlayabilir ve buda g hızının düşmesine yardımcı olabilir.

KAYNAKÇA

(2021, 12 20). Yer-Sis: www.yersis.gov.tr adresinden alındı
Esgaz Eskişehir Doğalgaz Dağıtım A.Ş. (2020).
Eskişehir İl Millî Eğitim Müdürlüğü. (2021).
Eskişehir İl Tarım ve Orman Müdürlüğü. (2020).
Eskişehir Ticaret İl Müdürlüğü. (2020).
Osmangazi Elektrik Dağıtım A.Ş. (2020).
Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı. (2021).
Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü. (2020).
Sosyal Güvenlik Kurumu. (2020). Sigortlı ve İş Yeri İstatistikleri.
Tarım ve Orman Bakanlığı. (2020).
Türkiye İstatistik Kurumu. (2021).
Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği. (2021). Sanayi Veritabanı.

Eskişehir Yatırım Destek Ofisi

Ertuğrulgazi Mahallesi Damlalar Sokak No:28 Kat/4
Daire/27-28 Zeno İş Merkezi
Tepebaşı, Eskişehir

Tel: 0 224 211 13 27
Faks: 0 222 231 31 24
E-Posta: eskisehir@bebka.org.tr

Bursa Merkez Ofis

Işıktepe OSB Mahallesi Arıtma Caddesi No:12/1 16215
Nilüfer/Bursa TÜRKİYE

Tel: 0 224 211 13 27
Faks: 0 224 211 13 29
E-Posta: bebka@bebka.org.tr
KEP Adresi: bebka@hs01.kep.tr

 @tcbebka

 /bebka

 /bebka

 /tcbebka

 /tcbebka

bebka.org.tr